

LÆREPLAN DEL B

EVALUERING AF LÆREPLAN 2023

(Årshjul 2023)

BARNETS HUS AMERIKAVEJ

Barnets Hus Amerikavej - Evaluering af læreplan 2023

Indholdsfortegnelse

Evaluering årshjul 2023.....	3
Hvad er guidet leg?	3
Legedeltagelse	4
Gentagelse	4
Hvad har vi gjort?	4
Planlægningskema guidet leg	5
Refleksioner omkring guidet leg over 4 gange	6
Evaluering af brugen af skemaerne	8
Guidet leg i praksis	9
Rammesætning	14
Forberedelse	17
Legedeltagelse	19
Børneperspektivet kommer i fokus	20
Opsamling	21
Konklusion.....	21
Børneyoga	22
Evaluerende refleksioner over børneyogaforløb i Barnets Hus Amerikavej 2023	22
Børneyoga og læreplanstemaerne	25

Evaluering årshjul 2023.

I 2023 har der været fokus på guidet leg som udgangspunkt for børns sanse- og bevægelsesudvikling.

Det overordnede formål med dette modul er at understøtte barnet i dets sanse- og bevægelsesudvikling samt kropslige udfoldelse gennem leg og guidede aktiviteter. Legen og aktiviteterne har en værdi i sig selv, og børnenes sanse- og bevægelsesudvikling skal understøttes, fremmes, guides og rammesættes, så alle børn udvikler sig kropsligt og motorisk.

Personalet har skulle facilitere fysiske, psykiske og æstetiske rum, der giver alle børn de bedste betingelser for at sanse og bevæge sig på deres egne præmisser. Det har været tanken at de fysiske omgivelser skulle tilpasses børnenes behov, så børnene fik mulighed for at være aktive og have adgang til spontane lege, der har støttet deres sanse- og bevægelsesudvikling. Det har været tanken at arbejde på at videreudvikle rammer, der opfordrer, udfordrer og motiverer barnet uanset barnets udviklingsniveau.

Børnenes selvinitierede lege har været pejlemærker for, hvad der har optaget dem, og hvad der kunne være en udfordring for deres læring og udvikling. Legeindholdet viser vej til videreudvikling af legemiljøer, og det har været personalets opgave at være med til at organisere rammer, der udfordrer børnenes leg.

Der blev opstillet mål for arbejdet både for børnene, medarbejderne, samarbejdet med forældrene og ledelsen (Se årshjul 2023)

Hvad er guidet leg?

I guidet leg er det det pædagogiske personale, der faciliterer legen, og initierer, igangsætter og rammesætter den, og observerer og understøtter og eventuelt udvider legen undervejs - med udgangspunkt i børnene og deres legehandlinger – og børnene, der aktivt vælger og udformer og medskaber legen.

I rammesætningen og faciliteringen af den guidede leg, tages der udgangspunkt i børnenes spor, erfaringer, viden, perspektiver og læringsbehov, og børnene gives forskellige deltagelses- og indflydelsesmuligheder, således, at børnene bliver subjekter i og med-skabere af legen og egen og fælles læring.

I guidet leg indtræder den fagprofessionelle til at begynde med i en frem-bevægelsesposition, da hun eller han også indledningsvist tager initiativet til legen og rammesætter den. Men til forskel fra den styrede leg, initierer og rammesætter den fagprofessionelle den guidede leg på måder, der åbner legen op og efterlader flere indflydelsesmuligheder for børnene og inviterer dem til at være

med-skabere og medudviklere af legen eller legeaktiviteten. Efter den indledende frem-bevægelse træder den fagprofessionelle ofte i tilbage-bevægelse for at give plads til børnene og afvente og se, hvordan børnene begynder at gribe og udfolde legen. Efter tilbage-bevægelsen træder den fagprofessionelle ofte ind i legen i en side-bevægelse og deltager i legen på måder, der understøtter børnenes initiativer og ideer. Undervejs deltager den fagprofessionelle i skiftende og afstemte bevægelser og positioner, afhængig af, hvad der er brug for i legen, og hvordan børnene agerer, og hvilke deltagelsespositioner de indtager.

Legedeltagelse

Legedeltagelse er et centralt element i at understøtte og udvikle børnenes lege og være med til at give dem liv og næring sammen med børnene. Der er brug for en øget opmærksomhed på og styrket faglig bevidsthed om de fagprofessionelles legedeltagelse i forbindelse med, at der arbejdes systematisk med legende læring. De fagprofessionelles legedeltagelse kan betragtes som et arbejdsredskab, som hver enkelt medarbejder kan tage i anvendelse for at styrke og udvikle legen og samværet med børnene, og som et redskab til at komme tæt på børnenes oplevelser, perspektiver og læreprocesser og være i dialog med dem.

De fagprofessionelles legedeltagelse indeholder et stort potentiale for at indhente viden om børnene, og komme tættere på dem, skabe gode relationer til dem, og blive bedre til forstå og afkode, hvad der foregår i og mellem dem. For bedre at kunne understøtte deres trivsel, udvikling, dannelse og læring og det sociale landskab i børnegruppen. Men legedeltagelse er også svært, og kræver øvelse, lydhørhed, refleksion, og ydmyghed og respekt for børnene og leg samt legekompetencer. Man kan ikke gå ud fra at legdeltagelse bare er noget alle fagprofessionelle kan og praktiserer.

Gentagelse

Et væsentligt element i arbejdet med guidet leg er fokus på gentagelse. Det betyder, at de guidede rammesatte legemiljøer genetableres enten dagligt eller med nogle dages mellemrum og rammesætningen justeres og udvikles i takt med børnenes mestring og initiativer. Gentagelserne giver børnene et overblik, som giver dem mulighed for at fordybe sig fremfor at skulle bruge kræfter på at orientere sig i det nye og ukendte. Det er derfor børn generelt set elsker gentagelser.

Hvad har vi gjort?

I forlængelse af disse perspektiver har hver stue fået til opgave at gennemføre og beskrive et forløb med guidet leg, som er gentaget og justeret over 4 gange.

Stuerne har frit kunne vælge interval mellem de 4 gange og skulle overveje, hvad der var muligt at gennemføre og mest meningsfuldt for medarbejdere og børn. Til hjælp for dette arbejde har medarbejderne haft dette 3 skemaer som udgangspunkt for deres planlægning, gennemførelse, refleksion og evaluering:

Planlægningskema guidet leg

Gennemfør et forløb med guidet leg, som gentages og justeres over 4 gange. Man kan frit vælge interval mellem de 4 gange, men overvej hvad der vil være muligt at gennemføre og mest meningsfuldt for medarbejdere og børn.	
Hvad rør sig i børnegruppen for tiden?	Hvilket tema kunne være godt at anvende som ramme for en guidet leg?
Rammesætning	Hvilken ramme for den guidede leg skal præsenteres for børnene Er der piktogrammer, foto eller andre visuelle udtryk vi kan bruge til at introducere rammen for den guidede leg for børnene?
Børn	Hvad skal børnene opleve og lære?
Børn tegn	Hvordan ser vi, at målene er opfyldt?
Medarbejdere mål	Hvad skal vi voksne kunne for at gennemføre den guidede leg og opfylde børnemål
Plan	Hvilke 4 dage skal vores guidede leg placeres på? Hvor lang tid skal det vare hver gang? Hvilke materialer skal vi bruge? Fordeling af roller i voksensamarbejdet Hvordan får vi lavet en praksisfortælling fra hver gang? Andre aftaler

Det næste skema er beregnet til at understøtte medarbejdernes refleksion over forløbet med guidet leg, som oplæg til en egentlig evaluering. Vi skelner mellem refleksion og evaluering. Refleksioner er bredere og mere omfattende og en nødvendig forberedelse til evalueringen, som centrerer refleksionerne om at sætte den gennemførte praksis i forhold til forståelsen af guidet leg og de mål, der er opstillet på forhånd.

Refleksioner omkring guidet leg over 4 gange

Hvilke børn deltog (alder og køn)? Hvorfor disse børn?
Hvordan fungerede aftalerne om samarbejde mellem de deltagende medarbejdere i forløbet?
Beskriv rammesætningen og hvorfor den blev udformet, som den blev
Beskriv ændringer og justeringer i rammesætningen undervejs i løbet af de 4 gange
Beskriv udviklingen i børnenes deltagelse i den guidede leg ud fra 4 praksisfortællinger, én fra hver af de 4 gange med den guidede leg. Læg vægt på praksisfortællinger hvor børnene er fordybede og viser intensitet i det de foretager sig.
Beskriv jeres overvejelser over voksenpositioner undervejs i forløbet
Evaluér forløbet med udgangspunkt målene Børnemål Eventuelt tegn Voksenmål

I det sidste skema skal medarbejderne på stuerne sammenfatte deres evaluering i form af centrerede refleksioner, hvor den gennemførte praksis sættes i forhold til forståelsen af guidet leg og de mål, der er opstillet på forhånd. For at styrke præcisionen og tydeliggøre meningen skal der til evalueringen knyttes nogle praksisfortællinger, der i praksis illustrerer medarbejdernes pointer i evalueringen.

	Evaluering årshjul 2023 – guidet leg Stue:
Mål¹ Børnemål: Eventuelt tegn: Voksenmål:	
Praksisfortællinger - hvor børnene er fordybede og viser intensitet i det de foretager sig	
Evaluering Reflektér over om børnemål (evt. med tegn) blev nået? ² Reflektér over om voksenmål blev nået? ³	

¹ Indsæt mål fra planlægningsskema

² Henvi gerne til praksisfortællingerne i jeres vurdering

³ Husk at inddrage refleksioner over rammesætning og voksenpositioner og henvi eventuelt til praksisfortællinger

Evaluering af brugen af skemaerne

Der er udtrykt stor tilfredshed hos medarbejderne med skemaerne efter de har haft mulighed for at bruge dem. Vi har før udarbejdet skemaer, som er blevet revideret efter medarbejdernes forslag, men den store forskel i år er, at vi har opgivet *et* sammenhængende skema, hvor alle punkter har skulle passe ind.

Desuden har adskillelsen af de tre skemaer tydeliggjort de tre arbejdsprocesser: planlægning, refleksion og evaluering. Der sker ofte og meget let en sammenblanding af de tre forskellige arbejdsprocesser, når der arbejdes mundtlig på stuemøder, men der er vurderingen at skemaerne letter arbejdet med at adskille dem igen, fordi udfyldelsen af skemaerne lægger op til en systematik, hvor de tre arbejdsprocesser er adskilt. Det betyder, at det ikke skaber den samme forvirring som tidligere, hvor medarbejderne har haft sværere ved at finde ud af hvor deres drøftelser- måske netop en sammenblanding af planlægning, refleksion og evaluering - skulle placeres i skemaet.

Det er også vurderingen at adskillelsen mellem planlægning, refleksion og evaluering generelt har betydet en højere kvalitet i både planlægning, gennemførelse, refleksioner og evaluering.

Dette fremgår forhåbentlig tydeligt i de næste afsnit, hvor datamaterialet danner grundlag for fremstillingen af det konkrete pædagogiske arbejde med guidet leg.

Guidet leg i praksis

For at give et indtryk af, hvordan arbejdet med guidet leg forløb vil vi indlede med at fortælle om en stues arbejde med en motorikbane. Umiddelbart må en motorikbane i fællesrummet betegnes som en pædagogisk voksenstyret aktivitet. Medarbejderne har derfor forsøgt at åbne denne umiddelbart mere fastlåste ramme for børnenes initiativer.

Medarbejder A gør fællesrummet klar og laver 4 forskellige "stationer": tunnel, "broen" – "rutsjebanen" og "hønsestigen", 2 rum "huller" og bløde motorik moduler, så de danner en motorikbane. A henter de 4 børn (mellem 2,3-2,8) på stuen og giver dem en bold hver ved døren ind til fællesrummet. De skal bevæge sig gennem banen med den udleverede bold. Det var samme ramme alle 4 gange og banen stod på samme måde hver gang.

Mål for børnene

Målet var at give børnene en oplevelse med egen kropslig kunnen, herunder en større tro på sig selv samt en følelse af mestring.

Medarbejderne ville være opmærksom på følgende tegn på at målene blev opfyldt:

- At børnene forholdt sig undersøgende
- At de udviste kropsforståelse
- Tog initiativer i legene
- tørre kontrol over egen krop

Overvejelse over voksenpositionen

I overensstemmelse med kravene i vuggestuen formuleres der også mål for medarbejdernes arbejde, såkaldte voksenmål:

"Vi vil udvikle vores evne til at guide børnene i deres leg, ved at se og følge børnenes initiativer samt være bevidst om vores positionering. Herunder at have øje for børnenes initiativer i legen og en særlig opmærksomhed på udviklingen af legen.

Vi vil organisere rammen hvor fokus er gentagelse og genkendelighed. "

Desuden havde medarbejderne gjort sig nogle overvejelser over voksenrollen, inden forløbet blev sat i gang:

"Vi vil være meget opmærksomme på vores rolle i at guide børnene i legen. Vi vil se og følge børnenes initiativer og være bevidste om vores positionering og særligt "gået ved siden af" for at guide og skabe bedst muligt rum for udvikling af legen.

Ved at sætte ord på børnene og følge deres optagethed vil vi forsøge at give legen mulighed for at udvikle sig.

Ved at guide børnene i legen vil vi prøve at sikre, at alle børnene deltager på hver deres måde, og der derved skabes et fællesskab, hvor børnene inspirerer hinanden og bliver opmærksomme på hinandens initiativer. "

For at give et indtryk forløbet og udviklingen undervejs har medarbejderne skrevet 4 praksisfortællinger – 1 fra hver af de 4 gange de var i salen og lege på den opstillede motorikbane.

I fortællingen fra første får man indtryk af, hvordan børnene bruger redskaberne og bolden til deres egne initiativer, og at de inspirer hinanden til at tage initiativer. Desuden hvordan medarbejderen følger, støtter, guider og opmuntre børnenes initiativer i deres leg på de opstillede redskaber:

"A sætter sig hen ved siden af "broen". ES har sin gule bold i hænderne og går over til "broen". Hun kigger på A som smiler til hende. ES lægger sin bold for enden af rutsjebanen og skubber forsigtigt til den med små bevægelser så den ruller helt stille op ad rutsjebanen. Hun kigger meget koncentreret på det hun gør.

A kigger og ES siger med begejstring i stemmen: "Se A, jeg ruller med bolden".

A siger "Ja, sejt. Du ruller bolden over broen". ES ruller forsigtigt videre og får skubbet den op over det sidste stykke. Hun siger: "Se hvad jeg kan, jeg kan mange ting. ". A siger med begejstring i stemmen: "JA ES du kan mange ting med din bold." ES kigger op og smiler stort- Hun giver slip på bolden, som triller ned ad "broen". Nu kommer H hen til ES og A med sin bold. Han kigger på ES og lægger sin bold klar til også at prøve og siger: "Jeg kan også rulle". "

I næste fortælling fra anden gang i salen får vi også et indblik i den guidende voksenposition. Det er væsentligt, at A sidder på gulvet og er helt tæt på og har fuld opmærksomhed i forhold til det, som børnene fortæger sig. Det giver den optimale mulighed for delagtigt at kunne guide børnene. Ligesom opmærksomheden i sig selv giver børnene mod på at prøve sig frem og tage initiativ. I denne situation giver medarbejderen også ordet baglæns til barnet, som føler sig lykkelig over at have fået til sin rådighed.

Igen ser vi også, hvordan børnene er opmærksomme på hinanden, da et andet barn bliver inspireret og også gerne vil kravle baglæns:

"A sidder på gulvet ved siden af "broen". H har lige flere gange gået over "broen" med sin bold og er nu løbet videre hen til modulerne.

K har kigget lidt på H som klarede turen over "broen". Han rejser sig nu fra sin bold og går over til A og "broen".

K begynder at kravle op ad hønsstigen, og når næsten til toppen, han stopper op og kravler nu meget langsomt ned igen. K siger: "Jeg kravler, jeg kravler ned igen" A smiler og siger: "Ja, du kravler ned. Du kravler baglæns". K smiler stort og kravler videre ned ad hønsstigen. Da han kommer helt ned fra "broen", hopper han flere gange imens han råber med begejstring: "Kravler baglæns, jeg kravler baglæns". Han griner højt.

H kommer til og kigger hen mod K og siger: Jeg kan også kravle baglæns" K smiler stort og tripper over mod motorikbanen (modulerne) og prøver at kravle baglæns. Han siger "A, se mig" med et smil."

I fortællingen fra den tredje gang i salen udvikler der sig en fælles falde-leg for alle fire børn.

"H sparker til sin bold, han kigger på A og råber "Se A, se mig, jeg sparker langt". A siger med begejstring: "Wow ja, du sparker langt med bolden". E sparker nu også til sin bold og kalder på H og siger "Se H jeg sparker også".

H sparker igen til bolden med ekstra energi men glider og falder på sin numse. Han griner højt og råber "Bum - jeg falder".

E griner og løber nu også frem mod H og "glider" og falder på numsen alt imens hun griner. H lader sig falde ned ved siden af hende. De kigger på hinanden og griner højt. A griner også og siger: "Nøj hvor i glider, det ser sjovt ud". H siger "Jaaa se jeg glider" han lader sig falde og råber "Bum".

ES har kigget på deres leg, hun rejser sig og løber hen til dem og siger: "Se jeg falder også". Hun falder ned på gulvet og de griner alle 3.

A ser på K som kigger på og siger "Se vennerne, de leger faldeleg, de griner". K siger "Jaaa". Han går over til dem og lader sig falde ned på gulvet. Han råber: "Se A, se jeg falder også". De andre griner og de ruller nu alle 4 rundt på gulvet, mens de griner."

Her udvikler sig et legende fællesskab, som udtrykker sig både kropsligt og sprogligt og ikke mindst som en fælles *glæde*. Medarbejderen guider det fjerde barn med i legen ved at invitere barnet indenfor i fællesskabet ved at sætte ord på legens grundelementer både det kropslige aspekt at falde, men også det mentale element glæden og den fælles lattermildhed.

I den sidste fortælling fra den fjerde gentagelse har motorikbanen forvandlet sig til et legemiljø, hvor børnene selv har overblikket og selv kan tage initiativet til at lege med hinanden.

Medarbejderen sidder på gulvet helt tæt på børnenes lege er i en vigtig tilskuerposition, som inspirerer og opmuntre børnene til legeinitiativer. Hun træder frem en gang i mellem med kommentarer og ved at synge en sang, som de kender, og som styrker børnenes legelyst, fordi den rammer nerven i deres leg.

"E og H står over ved vinduet. De kommer løbende hen til A med store øjne og smil. E siger "Se, se, A, vi har fundet en skattekasse" (bolden). E holder bolden frem mod A så hun kan se "skattekisten". A siger "Wow det er en fin skat som I har fundet, I må passe godt på den".

E og H råber "Jaah" på samme tid og løber over mod modulerne. H siger "Vi skal sejle med båden," og de sætter sig på modulerne, hvor ES allerede sidder.

H vipper fra side til side med sin krop. A rykker nærmere og synger: "Ude på det store hav, sejler der et lille skib. Hvor skal det hen? Hvor skal det hen? Det skal hen til?" Hun siger "I sejler, hvor sejler båden hen?"

"København" råber H med begejstring i stemmen og starter nu med at synge: "Ude på det store hav, sejler der et lille skib". ES og E sidder og vipper lidt fra side til side på "båden".

K kommer nu hen og sætter sig også på modulerne. A siger "Se, K sejler også med".

H kigger sig over skulderen mod K og rejser sig nu op. Han siger "Jeg hopper i vandet". Han hopper ned på gulvet og lægger sig ned. A siger "Plask, du hopper i vandet". H begynder nu at lege at han svømmer. Han skubber sig frem på gulvet med fødderne og laver svømmebevægelser med armene. "E hopper også i "vandet" og spejler Hs bevægelser.

H siger: "Se A, jeg svømmer. Vi skal finde skattekisten". "Ja, I svømmer rundt" siger A og smiler.

Hun ser på K og siger: "Se K, de svømmer". Han smiler stort og løber hen til H og E og lægger sig på gulvet. Han råber: "Se A, jeg svømmer også i vandet". Han griner stort. A smiler og siger: "Ja K, du svømmer med vennerne". De løber nu tilbage til "båden" og sejler videre."

Nøjagtig som i fortællingen fra tredje gang på motorikbanen er K det barn, som skal hjælpes ind i legefællesskabet og igen henvender medarbejderen sig til K og giver ham konkrete anvisninger i forhold til hvordan han kan bringe sig i spil som fuldbyrdet deltager i legen.

Dette peger på et centralt aspekt ved guidet leg, nemlig, at det er en ramme som giver virkelig gode muligheder for at hjælpe børn, som af den ene eller grund er lidt på kanten af legene og børnefællesskaberne. Forudsætningen er, at medarbejderen er helt tæt på legen og måske også selv deltager og er i stand til at fange både den igangværende legs drivkræfter og indhold og kunne formidle dette til børnene uden at forstyrre eller ødelægge legen.

Det er et arbejde, som kræver øvelse og refleksion i forhold til at kunne positionere sig i forhold til børnenes lege. Til gengæld er man ikke i tvivl om, hvor vidt man har intervenseret rigtigt eller forkert.

Når det går galt, betyder den voksnes intervention, at legen stopper, afbrydes eller forsinkes. Hvis man derimod rammer rigtigt – som det er tilfældet her – så bliver leget styrket og udviklet, og man kan hjælpe til at alle børn bliver en del af legefællesskabet.

Medarbejderne skriver om forløbets betydning for K: *"Drengen K er usikker motorisk (skal tro mere på sig selv) og trækker sig ofte fra fællesskabet. Han har med dette forløb fået mere kontrol over egen krop, ved at have deltaget i lege og øvet sin egen motorik. Han har også taget flere initiativer i legene, og som praksisfortællingerne beskriver, har det skabt stor glæde hos ham og givet ham lyst til at tage flere initiativer."*

Medarbejder opsummerer deres evaluering ved at konstatere at de opstillede mål er indfriet:

”Vi har, som praksisfortællingerne 3 og 4 særligt viser, oplevet at børnene har taget mange initiativer i legen. Dette har gjort dem opmærksomme på hinanden, og vi har set legen udvikle sig i nye retninger. Denne udvikling på legen har skabt et legefælleskab mellem børnene. Børnene har gjort sig erfaringer med at bruge deres kroppe på forskellige måder i legen, hvor fantasien også fik mulighed for at blomstre. Vi har set børnene øve sig og undersøge, hvad deres egen krop kunne. Vi har oplevet en stor begejstring hos dem, når noget har lykkedes. Praksisfortælling 1 og 2 underbygger særligt dette.”

Rammesætning

Det overordnede formål med at gennemfører de pædagogiske forløb har været at understøtte børnene i deres sanse- og bevægelsesudvikling samt kropslige udfoldelse gennem leg og guidede aktiviteter. Og denne dobbelte målsætning har præget rammesætningen for de guidede lege der er sat i værk på stuerne. Det har ført til, at der som i ovenstående eksempel er taget udgangspunkt i f.eks. en motorikbane.

Når udgangspunktet er en pædagogisk aktivitet, kan der være fare for, at det legende aspekt bliver underprioriteret til fordel for det mere voksenstyrede, som kendetegner pædagogiske aktiviteter. Selv om det ikke behøver at være tilfældet, som eksemplet ovenfor netop er udtryk for, men kræver en bevidst orientering mod børnenes initiativer og en vokseninvolvering, som har dette som orienteringspunkt. For at undgå at guidet leg kommer til at overgå til en voksenstyret aktivitet, lægges i planlægningsskemaet op til, at rammesætningen for den guidede leg på stuen tager udgangspunkt i besvarelsen af spørgsmålet: Hvad rør sig i børnegruppen for tiden? Og samtidigt at det legende og børnenes mulighed for at tage legeinitiativer bevidst bliver understøttet af medarbejderne.

På en af stuerne var rammen en løve leg, som tog udgangspunkt i (nogle) børns optagethed af "Løvernes Konge". Der var to børn H og S, som tidligere har introduceret "Løvernes Konge", "Mufasa" og "Kongeklippen" for to andre børn: A og K.

Derfor var alle 4 børn interesseret i legen, og synes det var sjovt med en sådan ramme for legen. Den guidede leg blev derfor sat i gang af medarbejderen med en gruppe på 4 af en medarbejder J.

Børnegruppen var således:

Dreng S 2 år og 3 mdr. Dreng A 2 år og 4 mdr. Pige K. 2 år og 4 mdr. Dreng H. 2 år og 8 mdr.

J (pædagog) besluttede at bruge følgende rekvisitter:
Hjemmelavede løvemasker og et bord med en lang dug som hule.

Et legebord og pudetrappe med puderepos er Kongeklippen.

Målet var at udvikle børnenes legekompetence i og styrke det sociale fællesskab. Desuden at få K mere på banen. Hun byder nemlig ikke særlig meget ind, men følger for det meste bare med.

Det er således også en guidet leg, hvor der ved siden af et generelt mål for alle børnene også er et fokus på et enkelt barn.

Andre eksempler på legerammer er kendetegnet ved at børnene for stillet nogle materialer til rådighed, og medarbejderne er deltagende og opmærksomme på at understøtte børnenes legeinitiativer.

F.eks. når de på en stue gør badeværelset klar, inden drengene bliver vist badeværelset igennem den lille rude, i døren. De får hver især tøjet af på stuen, og så går de sammen derud. Tre baljer med varmt vand samt lidt legedyr, kopper, tallerkner ligger fremme.

Eller når målet er at børnene skal opleve sansemæssige stimuli, begejstring, udvikling af leg med det samme legetøj. ringe, tørklæder og ærteposer og senere sansekassen med forskellige materialer herunder sansetrædemåtter og fjer.

Et sidste eksempel på en rammesætning har fokus på en bestemt leg. Her er rammen gjort klar med busser og hoppeheste, så der er til alle børn. hvorefter legen - som går på at gruppen er på vej på en rejse ud i junglen, hvor de møder vilde dyr – introduceres.

På en af stuerne skete noget ganske interessant, idét børnene ikke ville acceptere den ramme, som var blevet sat op af medarbejderen.

Der var fire børn med i aktiviteten. To på 2 år og 10 måneder, og de sidste to børn på to. De har fået brandmandshatte på og kører rundt på en bus. Pædagogen har brugt store legoklodser og stablet flere tårne af dem. Legen foregår på gangen.

Pædagogen starter med at gå foran og siger "I er brandmænd!", samt "Åh nej! Der er ild i tårnene! I må skynde jer over og slukke dem med jeres vandslanger!" og kører med jeres busser over mod tårnene og prøve at slukke branden, med fantasislangen. Herefter sker følgende:

"Når de har været over ved tre forskellige tårne, virker det som om, at de mister interessen for at lege brandmænd. Nu kører de én efter én ind med busserne i de forskellige tårne, mens de griner. Da tårnene er væltede, siger I "Vi skal fange røveren!" og inddrager pædagogen ved at sige, "Du skal være røveren!". Pædagogen forsøger at få opmærksomheden væk fra sig selv ved at sige at I, skal fange en af de andre venner. I gentager, at det er pædagogen, der skal være røveren. Pædagogen går med på legen og løber rundt på gangen for at fange børnene. "

Børnene omdefinierer og får lov til at omforme slukke-ild-legen til en fange-røver-leg. Og det samme sker igen næste gang legen sættes i gang:

"Pædagogen starter igen med at gå foran og være guidende, ved at italesætte at det brænder, samt at de skal slukke ildebranden. I siger "Der er da ikke nogen brand? Vi er da i vuggestuen." Pædagogen siger; "Nå ja! Det er da også rigtigt". Børnene kører videre på busserne. Så siger I pludselig "Du skal være røver og vi skal fange dig, haha". De andre børn griner og giver dermed udtryk for, at de er med på idéen. Pædagogen går med på legen, og løber rundt i en cirkel efter børnene, der fortsat kører på busserne. Pædagogen får fanget L og siger "Haps! Nu fik jeg dig!". De grinede. Så siger af "Nu er vi fangere". Pædagogen siger okay og løber rundt i cirklen, mens børnene kører grinende efter hende."

Det er grundlæggende vigtigt, at pædagogen har øje for børnenes initiativ og lader det sætte sig igennem, men det er også interessant, hvorfor børnene afviser legerammen og sætter sin egen igennem. Det kan umiddelbart synes som om, at barnet I's udtalelse om af *"Der er da ikke nogen brand? Vi er da i vuggestuen."* kan være en nøgle til forståelse af børnenes reaktioner. Det er måske ikke så meget en afvisning af at lege-rammen ikke er realistisk, men mere at lege-rammen er for voldsom og svær at rumme og måske skaber utryghed. Fordi det er truende med en ildebrand i vuggestuen, og fordi at børnene har en alder, hvor de ikke kan skelne virkelighed og fantasi ad. Medarbejdernes egne refleksioner kredser mere om forholdet mellem voksenstyring og børne-initiativ:

"Pædagogen startede med at gå foran, ved at sætte rammerne for legen. Som aktiviteten skred frem, forsøgte pædagogen at positionere sig mere bagved, så legen ikke blev for voksenstyret. I takt med at pædagogens rolle blev mere ved siden af, end foran, ændrede legen og interessen sig. Børnene ville hellere lege politi og røvere, og den voksne blev inviteret med i legen og var nu deltagende. En overvejelse omkring hvordan aktiviteten kunne have været mindre voksenstyret er, at den voksne ikke skulle have startede rollen foran, men evt. ved siden af. Evt. kunne aktiviteten også have haft bedre udfoldelsesmuligheder, ift. At kunne fantasere videre i legen. Evt. var de to mindste børn for små, og skabte nok mere uro."

Den grundlæggende ved dette forløb er, at pædagogen er åben over for børnenes initiativ og ikke holder fast ved sin egen plan, når børnene lægger op til at ændre legen. I forhold til at udtænke en relevant og for børnene lege-inspirerende rammesætning synes eksemplet at vise, at børn reagerer, hvis legerammen for den guidede leg ikke formår at inspirere dem til at udfolde legen. Hvorfor det er vigtigt at kunne sadle om og følge børnenes initiativ fra medarbejdernes side. Samtidig giver arbejdet med at gentage den guidede leg flere gange mulighed for at medarbejderne kan overveje hvilke ændringer i legerammen, der relevante til næste gang. I hvert fald synes budskabet fra børnene her at være en afvisning af den tilbudte legeramme.

Forberedelse

Det er en erfaring at forberedelse og grundig overvejelse over, hvordan den guidede leg introduceres og hvilke rekvisitter, der skal tages brug, er meget vigtig.

På den stue, hvor en gruppe børn kunne lege med vand ude på badeværelset, kom medarbejderen til at nævne, at de igen skulle ud og lege på badeværelset, inden hun selv var parat til at gennemføre det.

Det betød ventetid og uro og en start, som ikke var god, fordi et af børnene var inde for at lege på stuen og skulle hentes her.

Personalet på stuen skriver:

"Forberedelsen og måden aktiviteten præsenteres på er vigtig. Tydelighed, ro og at tingene er klar, kan betyde, at der er en bedre forudsætning for forudsigelighed hos børnene."

Den næste gang var betydelig bedre forberedt. Og det kunne straks ses på næste gang, de skulle på badeværelset:

"Det var tydeligt, at de var bedre til at vente, blive tæt ved P (pædagog) og begyndte selv at tage tøjet af, tredje gang. P brugte kun få ord som, "bad" og "tøj af" – dertil kropssprog, smilede og nikkede - brugte tegnet "VENTE", da én manglede at få tøjet af."

Det synes generelt at være erfaringen, at god forberedelse i form af tid til at tænke processerne igennem, knytte rammesætningen til de børn, der deltager samt, afgrænsning af rammen, har stor betydning for forløbene med guidet leg.

Det betyder meget for medarbejderens mulighed for at improviserer og foretage ændringer undervejs at forberedelse har været grundig. Det gælder f.eks. i forhold til tolke børnenes reaktioner undervejs i forløbet.

Med den grundige forberedelse har medarbejderen flere ideer til at forholde sig oplevelsen af, at børnene mister interessen eller mister koncentration. Hvis børnenes initiativer skal i fokus skal de gerne kunne arbejde eller fortælle videre på de oplæg der kommer fra medarbejderen. Derfor er det sædvanligvis ikke et godt tegn, når medarbejderen synes, hun skal introducere nye rekvisitter eller aktiviteter i for stor udstrækning.

Legedeltagelse

I guidet leg er voksenpositionen meget betydningsfuld, og det er en kvalitet, hvis medarbejderen formår at placere sig som en legedeltager, der giver plads og mulighed til børnenes legeinitiativer.

Det forekommer de fleste voksne lettere at være uden for legens verden og herfra hjælpe, støtte og guide børnene i deres legeudfoldelse. Det er et vigtigt fagligt perspektiv, at ansatte i dagtilbud har relevant legedeltagelse til rådighed som arbejdsredskab, hvis der er brug for det, set i forhold til at understøtte børnenes udvikling, trivsel, læring og dannelse.

I det tidligere omtalte forløb med "Løvernes konge"-legen er der eksempler på medarbejderens legedeltagelse. Hun er både med til at drive legen videre og samtidig understøtte børnene egne legeinitiativer. Det er J, som er den voksne:

"J siger: "Nu skal vi have maskerne på og lege Løvernes Konge." A og K kigger på J og smiler, imens H udbryder "JUBIII, Mufasa". S smiler til H og siger "JUBII." Alle kravler op på Kongeklippen og H peger og udbryder: "Se - det brænder", S siger også "Se - det brænder".

A peger også og K kigger lidt på J og derefter på H, som siger at alle skal gå over til branden. Vi kravler derover og kigger efter elefanterne.

*J siger: "Hvor er alle elefanterne". K peger i en retning og siger Elefant
Vi kravler derover, mens vi brøler og H siger at girafferne også er væk. J siger at der er noget vand
og at de måske er gået derned for at drikke.
H siger: ja, kom vi går derhen. A-K og S følger efter. De siger ikke noget.
J: "Åh, det brænder stadig. Hvor kan vi gemme os?" K går mod hulen og H siger at vi skal gå ind i
hulen. Vi sidder alle inde i hulen, børnene kigger på hinanden og fniser.*

I den ovenstående fortælling er understreget de steder, hvor legedeltagelsen kommer til syne. Der er både passager, hvor medarbejderen deltager på lige fod med børnene, når hun kravler, brøler og sidder i hulen med de andre løver, og når hun driver legen videre, når hun på det fælles grundlag for legen fremsætter ideer og forslag.

Børneperspektivet kommer i fokus

I arbejdet med guidet leg initierer og rammesætter medarbejderen leg på måder, der åbner legen op og efterlader flere indflydelsesmuligheder for børnene og inviterer dem til at være medskabere og medudviklere af legen eller legeaktiviteten. Det har vi set mange eksempler på tidligere i denne evaluering.

Et glædeligt og måske lidt overraskende resultat af arbejdet med guidet leg har været et øget fokus hos medarbejderne på børnenes oplevelser og deres perspektiver. Det virker, som om blikket for børnene og deres oplevelser er blevet skærpet hos personalet i takt med deres arbejde med guidet leg.

Den opgave rammesætningen og gennemførelsen af guidede legeaktiviteter har givet medarbejderne med at understøtte børnenes legeinitiativer ind i den ramme, som de har præsenteret for børnene for, har tilsyneladende skærpet deres blik for børnene og deres handlinger og udtryk. En medarbejder skriver opsummerende om sit forløb med børnene:

"Jeg oplever, at børnene var begejstrede og var aktivt deltagende i den guidede leg. Der var i begge forløb intensitet, og dynamisk bevægelse. Børnene virkede glade. Der er eksempler på, at børnene har taget elementer fra den guidede leg med videre i deres egen leg."

Det er vigtigt, at medarbejderne kan genkende og registrere at børnene drager elementer fra den guidede leg ind i deres selvinitierede leg. Det giver en god mulighed for at understøtte disse lege fra medarbejdernes side.

Desuden synes vi også, at vi kan dokumentere et skærpet blik for børnene glæde, deres glædesytringer og begejstring. Det fremgår blandt andet af det sidste citat, men hvis man giver sig

tid til at vende tilbage i teksten, vil man se at der anvendes vendinger om børnene, som "at de fniser sammen", "smiler til H", "de grinede", "begejstring", "han griner stort" osv.

Dette fokus på børnenes glæde har både et individuelt perspektiv for det enkelte barn, men glæden, smilene og begejstringen er oftest rettet mod de andre børn og udtryk det fællesskab, der skabes i legene.

Opsamling

Arbejdet på stuerne i dette modul har opfyldt det overordnede formål med at understøtte børnene i dets sanse- og bevægelsesudvikling samt kropslige udfoldelse gennem leg og guidede aktiviteter.

Der har været forskellige indfaldsvinkler til arbejdet på stuerne, men legeaktivitet og ikke mindst børnenes egne legeinitiativer indeholder altid elementer af sanse- og bevægelsesudvikling, fordi leg for vuggestuebørn er kropslig og sanselig i sig selv.

Det pædagogiske personale har fået erfaringer med guidet leg knyttet til den enkelte børnegruppe. Guidet leg har været et konkret håndtérbart redskab til at understøtte børnenes sanse- og bevægelsesudvikling, men også i forhold til at skabe relationer og fællesskab mellem børnene, også for nogle af de børn de har været i yderkanten af de fælles legerelationer.

Umiddelbart synes det oplagt at fortsætte med at udvikle kompetencerne hos medarbejderne i forhold til guidet leg. Her kunne fokus på rammesætning og forberedelse være oplagt.

Da det ikke er alle stuer - af forskellige grunde - der har gennemført et guidet leg-forløb over 4 gange, kunne dette være et delmål i den kommende periode. Erfaringerne viser, at jo flere gange børnene deltager i den rammesatte guidede leg, jo større bliver deres lyst og mulighed til at tage initiativer selv.

Konklusion

Vi konkluderer, at institutionens 8 stuer i 2023 har arbejdet systematisk og reflekterende med de 6 lovpligtige læreplanstemaer samt videreudviklet institutionens pædagogiske grundlag, hvor leg og tilgang til leg udgør en væsentlig del af det pædagogiske fundament i den daglige praksis.

Herudover, at vi arbejder målrettet på at videreudvikle institutionens evalueringskultur.

Børneyoga

Evaluerende refleksioner over børneyogaforløb i Barnets Hus Amerikavej 2023

”Yoga-Rikke” har i det følgende nedfældet sine refleksioner i forbindelse med 3 yogaforløb hen over året.

Rikke skriver:

Det var dejligt at se børn og voksne igen, og det er altid en god oplevelse at komme på besøg i huset. De tre forløb lå fordelt over hele året med et 6-ugers forløb i henholdsvis i januar-marts, april-juni og oktober-november. Det var tre forskellige forløb, der afspejlede den naturlige udvikling i børnegrupperne.

På de første forløb havde vi børn med som, for manges vedkommende deltog i forløbet i 2022. Det var derfor et herligt gensyn med mange af børnene, der udtrykte glæde ved igen at komme til yoga.

Over året kunne det mærkes, at forløbene var lidt længere (6 uger mod 4 i 2022). Der blev opbygget en større fortrolighed i hvert enkelt forløb, og derudover gjorde de flere på hinanden følgende forløb, at der var mange børn, som var med over længere tid. Det betød, at der oftest var nogle ”garvede” yogier med som kendte strukturen, yogaen og mig godt, hvilket smittede af på resten af børnene.

Vi oplevede, at børn, der som udgangspunkt var stille og tilbageholdende, langsomt foldede sig ud og var med. Et eksempel er en pige, der i starten var yderst forsigtig og utryk ved at komme ind i rummet, i det sidste forløb, var fuldt aktiv og efter timerne kom op til mig og gav kram, inden hun forlod salen. Et andet eksempel er en dreng, der fra starten gik meget væk fra måtten, holdt sig uden for kredsen og f.eks. trak sig hen til vinduet, over tid fandt sin vej til måtten og var meget deltagende.

Det sidste forløb i efteråret bar præg af, at der havde været en naturlig udskiftning i børnegruppen særligt i den ene ende af huset. Mange af de ældre børn var væk, og der kom en del 1-årige med til yoga, som ikke helt var klar til det. F.eks. spiller det en rolle, om et barn har et verbalt sprog og kan være deltagende, ligesom det kræver en vis modenhed at kunne holde opmærksomheden. I samarbejde med personalet blev det ændret, så de yngste ikke deltog. Også at kunne modtage en instruktion.

Man kan sagtens lave yoga med de mindre børn, men det er erfaringen, at det fungerer bedre i en løsere form f.eks. på stuen, end i den mere strukturerede form, og store gruppe, som vi gør i vuggestuen.

Som året gik, blev det tydeligt, at der bliver lavet yoga på stuerne. Børnene er fortrolige med yogasangene, og der bliver talt om, hvad de har lavet på stuen. Det er tydeligt, at yogaen har fået en plads i dagligdagen i vuggestuen, og at den skaber glæde blandt børnene.

Vi afsluttede sommerforløbet 2023 med at invitere forældrene med til yoga. Timerne var velbesøgte, og det var sjovt for børnene at have deres forældre med til yoga. Flere forældre gav efterfølgende udtryk for glæde ved at have været med, og de fortalte, at de hørte om yogaen fra børnene. Det var en rigtig god oplevelse og en dejlig måde at bygge bro mellem hjemmet og børnenes dagligdag i vuggestuen.

Lidt generelt om børneyogaen og rammerne

Når vi laver yoga med vuggestuebørn, foregår det som leg med de klassiske yogaøvelser. Øvelserne er med til at styrke børnenes krop, deres balance og deres evne til fokus. Gennem leg og kreativitet sikrer vi, at børnene motiveres og har det sjovt, samtidig med, at de lærer og mærker yogaens effekt på deres krop. Ved at lege med yogaen så tidligt, sår vi et frø hos børnene til en, måske, livslang praksis til gavn for krop, sind og ånd.

Gennem yogaens fysiske øvelser, vejtræknings- og mindfulness-øvelser, stimuleres nervesystemet, og børnene føres ind og ud af high/low arousal for til slut at ende i ro under afslapningen. Denne øvelse ind og ud af roen lærer børnene, at det er muligt at finde ro og ofte opleves det, at børnene søger afslapningen.

'Strukturen i yogatimen er fyldt med gentagelser, hvilket sikrer genkendelighed og tryghed for børnene. Undervejs i timen tages der naturligt hensyn til børnenes dagsform og til energien i rummet. Børneyoga skal være en glæde, og rummet/undervisningen er struktureret, men kravfrit. Denne kravfrihed i yogarummet kommer f.eks. til udtryk ved, at børnene får lov til bevæge sig væk fra måtterne i det omfang, det ikke forstyrrer for meget. Ofte vil de vende tilbage af sig selv, eller også må jeg ændre i "programmet" og søge at fange deres opmærksomhed. Det gør rummet mere organisk og ofte vil det skabe mere uro at bruge kræfter på at få dem tilbage til måtterne med krav.

Inden vi startede det første forløb i 2022 var jeg med til et personalemøde, hvor personalet fik en kort introduktion til børneyogaen og de rammer, der bliver sat for undervisningen. Dette dannede en god bund for resten af forløbet og gjorde det muligt at tale ind i oplevelser fra undervisningen, fordi at personalet havde fået et fælles afsæt og en baggrundsviden om børneyogaen, og at rammerne var italesat.

I 2023 kom nye personaler til, som deltog i yogaen og særligt i efterårsforløbet var der skiftende voksne med, som ikke havde deltaget i introen i 2022, hvilket kunne skabe nogen forvirring i forhold til indbyrdes forventninger, som vi fik afstemt. Rammerne for børneyogaen bliver så vidt det er muligt sat fra gang til gang, når der er nye voksne med. Det kan desværre ikke undgås at tage lidt fokus fra børnene.

Det er en klar fordel for både børn og voksne, at det så vidt muligt er de samme voksne, der deltager i yogaen. Dette vel vidende, at det kan være en udfordring og ikke altid er muligt, når dagen på stuerne skal hænge sammen.

I løbet af året skete det nogle gange, at der var for mange børn med. Grupperne er i forvejen store, og i de tilfælde, hvor der var ekstra mange børn, eller forholdsvis få voksne, med, var det tydeligt at mærke på børnegruppen. Forudsætningen for at kunne holde et ordentligt og roligt rum, er max 13-16 børn og minimum 4 voksne. Ellers bliver det for svært at nå hele vejen rundt. Gruppen risikerer at blive mere uoverskuelig, hvilket igen mindsker nærværet som underviser over for børnene, hvilket lidt udhuler hensigten med, at vi laver yoga. 8-10 børn i en gruppe er normalt at foretrække, men når det er sagt, så fungerer det i vuggestuen med den store børnegruppe, fordi der oftest er et passende antal voksne med, som engagerer sig og er meget nærværende.

Det vil fremadrettet være optimalt, hvis der er en ekstra voksen med, som kan være en 2ér- dvs. den, der eksempelvis hjælper et barn tilbage på sin måtte, så alle ikke "forstyrres" i deres nærvær med børnene, mens der laves øvelser.

Helt overordnet og i sin helhed har alle tre forløb fungeret godt.

Konkluden på de 3 forløb er, at børn og voksne kommer glade til yoga, og børnene i dag har yogaen som en integreret del af deres hverdag.

Børneyoga og læreplanstemaerne

Som aktivitet kan børneyogaen sættes i spil i forhold til alle 6 læreplanstemaer. Indholdet i undervisningen kan planlægges efter relevante temaer; bondegårdsbesøg, en tur i zoologisk have eller en tur på stranden.

Der kan bruges sange, massage, rim og remser, leges med tal og farver, og hele filosofien bag yogaen bygger på styrkelsen af den enkelte, på kendskabet til sig selv, på at være en del af fællesskabet og på at leve på en god måde i verden med respekt for alt levende.

I det følgende er de enkelte læreplanstemaer og hvordan de bl.a. kommer i spil i forhold til yogaen

Alsidig personlig udvikling: Barnet oplever sig selv i sammenhæng med andre, yogaens positive budskab og f.eks. positive udsagn "jeg er en lille yogi, jeg er stærk og jeg er modig, og når jeg tror jeg kan, så kan jeg" er med til at styrke den enkeltes selvfølelse.

Social udvikling: Børnene venter på tur, er opmærksomme på hinanden, hjælper hinanden og arbejder sammen.

Kommunikation og sprog: Vi bruger rim og remser, synger og lave fagter til sangene. Vi leger, at vi er dyr, brøler som løver, gør som hunde, siger som en kat og taler om, hvad en giraf mon siger. Der kan laves pusteøvelser med fjer, sæbebobler eller andet som kan træne mundmotorikken.

Krop, sanser og bevægelse: Gennem øvelser styrkes motorikken og balancen, vi strækker kroppen, skaber bevægelighed i rygsøjlen, trækker vejret og sanser kroppen. Der kan laves øvelser for alle sanser. At bruge lyd og massage er helt oplagt.

Natur, udeliv og science: Naturen kan inddrages i historier eller som tema. Der kan bruges ting fra naturen, og/ eller yogaen kan laves ude. Der kan undersøges ting i yogatimen, laves et tema om kroppen eller bruges tal, former og farver.

Kultur, æstetik og fællesskab: Gennem de temaer vi bruger i yogatimen, kan vi skærpe børnenes opmærksomhed på en bestemt del af den verden, der omgiver dem. Vi lærer dem, at de er en del af et fællesskab, og vi skaber en god og tryk ramme for samvær og samarbejde. Dette kan f.eks. være gennem en simpel øvelse som det, at de stryger hinanden med pensler og derved hjælper hinanden til velbehag og afslapning.

Det særlige ved børneyoga er netop, at der inddrages alle former for kreativitet og læring. Det er kun fantasien, der sætter grænser. Yoga med vuggestuebørn er først og fremmest leg, og selv om der kan puttes en masse ind i undervisningen, er det altid vigtigt at huske på, at det er legen, at vi har det sjovt, at vi bliver set og oplever kontakt og nærvær, der er i centrum. Vi deler fælles glæde og opmærksomhed, og børnene får nye indtryk og måder at udtrykke sig på.